

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РОБІТНИЦТВО НЕ ВДОВОЛЕНЕ З ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ ДЛЯ ВОЯКІВ, ВЕРТАЮЧИХ З ВІЙНИ

НЮ ЙОРК. — „Праця і ветерани“ — це була тема чергової дискусії в Нью Йорк Таймс Гол, що мала представити погляди зорганізованого робітництва на закони і замисли уряду в справі праці для вояків, що вернуть по війні домі в та шукатимуть роботи. Говорили: Филип Морей, президент Конгресу Промислових Організацій (Сі Ай О), Роберт Дж. Ват, представник Американської Федерації Праці, та Дейвід Б. Робертсон, президент Братства залізничників. Перші два висказували противні погляди, коли йшло про справу плянованої економії війни, а третій був — по середині. Модифікував висказані бесідниками погляди Никлас Рузвелт, заступник видавця газети Нью Йорк Таймс. Зате в справі „джабів“ для ветеранів, то всі бесідники висказували своє невдоволення з того, що досі обнято у цій справі законом. Теж були гострі голоси проти „вмишування уряду у колективні спори між робітниками і працевдавцями“. Казали, що те вмишування завдало тим колективним переговорам „смертельний удар“.

ІДУТЬ РЕЕСТРУВАТИСЬ МАСОВО.

НЮ ЙОРК. — Реестраційні бюро, призначені для впису тих, що хочуть голосувати в листопаді підчас президіальних виборів, були так завалені людьми, що не могли дати собі ради. З того повстали нарікання і протести до мейора міста. У протестах казано, що це „нарочно“ так зроблено, щоб знеохотити людей до реестрації. А дехто почав навіть говорити про „республіканську інтригу“, бо ніби республіканці мали би бути за те, щоб рееструвалось якнайменше виборців. Та по правді тіснота була наслідком цього поділу дільниць для голосування.

ПЕТРИЛО НЕ ПОСЛУХАВ ПРЕЗИДЕНТА.

Американська Федерація Музикантів, що належить до Американської Федерації Праці, повідомила через свого президента Джеймса С. Петрилу президента Рузвелта, що не ввольт його прохання і не дозволить юніоним музикантам вживати себе для виготовки фонографічних рекордів для комерційних цілей, якщо компанії, що роблять рекорди, не згодяться платити за це відповідні суми до каси Федерації Музикантів. У тій справі Петрило вислав президентові телеграму, довгу на дев'ять сторін, в якій він оборунав становище юні, а властиво своє власне, опираючись при тому ще й на рішення Найвищого Суду Злучених Держав. Подав, що 105 рекордових компаній згодні платити юні належні суми, а не хочуть платити тільки дві, а то Віктор і Колумбія. Осць те рішення Петрила е сенсаційним з того боку, що він двічі заповідав, що не буде обстоювати свого становища і його змінить, як цього жадає президент держави. Та, як бачимо, президент своє зробив, але вислід з цього — негативний.

ПО ВІСТЦІ, ЩО СИН ЗГИНУВ.

ВАШИНГТОН. — В неділю дістав ген. Вільям Ф. Томпкінс повідомлення, що його син Джордж другий лейтенант, згинув на полі бою у Франції, а в понеділок, як було вже заповідано, говорив батько погибшого в Нью Йорку підчас публічної дискусії в Нью Йорк Таймс Гол — на тему військової демобілізації.

БРАЗИЛІЯ БУДЕ КОНТРОЛЮВАТИ НА МОРІ.

РІО ДЕ ЖАНЕІРО. — Незабаром ціла контроль Полудневого Пацифіку перейде в руки бразильської моринарки. Досі контролювали там морські сили Злучених Держав і Бразилії. Та тепер американські сили будуть звернені на боротьбу з Японією, а цілу контролю перебере Бразилія.

ДЮІ ВИПРАВДУЄ ІТАЛІЮ.

ОЛІБАНІ. — Ньюйоркський губернатор Дюї видав з нагоди Дня Колумба прокламацію, в якій подає, що Італія дістає замалу допомогу, а заслугує на більшу, бо є тепер нашим приятелем і союзником. Дюї сказав, що італійські патріоти тепер воюють з ворогом, а теж зазначив, що італійський народ був змушений йти до війни, якої він собі не бажав.

У ДОПОМОГУ ФРАНЦУЗАМ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — „Ди Американ Френдс Сервіс Коміті“ подає, що в Нормандії, в Франції, коло 250,000 жінок, мужчин і дітей втратили все, що посідали: доми, одяг, хатню обстанову, харчі й т. д. Квейкрі, що заняті допомоговою акцією в Франції, доносять, що Франція може поратувати не більше як 30% тих людей.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Аліянтські перемоги розторощують нацистівську науку про „вищу расу“, каже антрополог

КЕМБРИДЖ. — Ирнест А. Гутон, учений антрополог з Гарвардського Університету, каже, що славні аліянтські перемоги над німцями на полі бою потверджують те, що вже давно ствердили вчені, а що повинна розуміти кожна думаюча людина. Це є те, що не існує ніяка група над-чоловіків, зокрема не існує вона в німців, в тих „струнких, делікатних і яснотеліх“, як то їх представляє нашітчина псевдо-наука. Та, каже д-р Гутон, в цю „нордійську глупоту про вишність“ вірять ще далі мільони німців, хоч ту глупоту можна би легко пізнати, якби приглянутись тільки самим нашітським лідерам. Він теж каже, що не буде можна „перевивчити“ німців. Він дораджує висилати до Німеччини австрійців, чехів, та інших, щоб таким чином розмішати німецький народ.

ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА МІЖНАРОДНЮ ЛІГУ ПІСЛЯ ПЛЯНУ З ДОМБАРТОН ОВКС

НЮ ЙОРК. — Американське Товариство Ліги Націй заявляло, що воно вповні погоджується з пляном створення нової міжнародної ліги, як це вирішено на нарадах в Домбартон Овкс. Каже, що реорганізація зістала переведена згідно з основними ідеями президента Вилсона, себто властивою творця того роду організації. Товариство думає далі існувати і змінити свою назву на Товариство Об'єднаних Держав, пристосовуючись і в тому до назви, що її прийнято на згаданій конференції.

Д-Р ГРАВ—НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ КУБАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

ГАВАНА. — На острові Куба святкують весело три дні інавгурацію нового президента держави. Є ним д-р Грав Сан Мартин, що є лікарем і професором університету. Як виходить з оцації, то новий президент тішиться широкими симпатіями.

СМЕРТЬ ВІЛКІЯ—ВЕЛИКА ВТРАТА ДЛЯ АМЕРИКИ, А ТО І ТРАГЕДІЯ

НЮ ЙОРК. — Яких 35,000 людей віддавали Венделеві Вилкому останню прислугу на вулиці, бо не могли дістатись до претезітерійської церкви на п'ятій евені, де лежало його тіло та де виголошував д-р Джан Соделленд Бенел прощальну промову, з якої змістом, як виходить з преси, погоджується широкий загаль. Проповідник казав, що навіть у спокійних часах дуже важко булоб країни поносити таку втрату, але в таких часах як тепер то смерть Вилкія є трагедією, бо це час, у якому рішається, чи в світі має настати стабілізація і мир, чи може він має бути торгований новими війнами. Вилкі, казав проповідник, здобув собі серця усіх шарів населення. Розум і серце робили його провідником, як і те, що держався непохитно принципів. Та найбільше характеристичною його прикметою була — скромність.

СТАЛІН ВЕЛИЧАЄ „СИЛУ“ СВОЇХ АРМІЙ

МОСКВА. — Прем'єр Сталін хвалив широко британські й американські збройні сили за їх знамениту організацію та справність, завдяки котрим наближається перемога над Гітлером. Говорив він це на бенкеті, влаштуванім в честь британського прем'єра Чорчила й інших членів британської делегації до совєтського уряду в палаті заграничного комісаріату Спрідоніві. Сталін говорив теж про потребу близької співпраці між трьома великими державами не тільки вчас війни, але й підчас миру. Радив при тому виминати помилки минулого. Це, говорив він, буде завданням нової організації забезпечення.

Американський амбасадор Гарімен виголосив тоаст на честь Совєтського Союзу й Британії, котрих завзяте воювання проти Гітлера дало Америці час підготувитись до війни. Кореспонденти підчеркують сердешну атмосферу бенкету. Одночасно з поданням вістки про приїзд Чорчила до Москви совєтські часописи подають повний текст проекту міждержавної організації, виробленого в Домбартон Овксі.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ХОЧЕ НАФТОВИХ КОНЦЕСІЙ В ІРАНІ

МОСКВА. — Совєтський уряд вислав до Ірану делегацію для добуття для Совєтського Союзу концесії на експлуатацію нафтових теренів у північній частині Ірану. Американські нафтарі собі стараються дістати від Ірану нафтові концесії.

КЛОПОТИ ФРАНКА З ПАРТИЗАНАМИ

ЛОНДОН. — Сюди наспіли з Іспанії вісти, що між військами еспанського диктатора Франка й еспанськими партизанами, що билися недавно у Франції, а тепер перебираються до Іспанії, прийшло до кривавих сутичок коло еспансько-французької границі. Бій був такий поважний, що-війська еспанської диктатури викликали артилерію й механізовані відділи.

ЯК НЕ СТАЛО СИЛИ ГРАБИТИ ВОРОГІВ, ГРАБЛЯТЬ СОЮЗНИКІВ

СТОКГОЛЬМ. — Місцевий „мадирський демократичний союз“ подає до відома, що німецькі війська поведуться в південній Мадирії не як союзники, але вороги. Німці заходили шайками до хат мадирів, забірали з них усе, що попало під руки, і вантажили на чекаючі вози. Найпильніше шукали за пінями. Комітет американської секти „квейкрів“ подає, що коло 250,000 осіб у Нормандії осталося без хати, одіння й хатньої обстанови.

РАДІ, ЩО ОСТАЛИ ПРИ ЖИТТЮ. — Осць ті перетомлені, необголені, ранені вояки, це „Бритійські Червоні Чорти“, що то вилувались з Наймеген, в Голляндії, де вони вдержувались на позиціях серед постійного ворожого вогню аж дев'ять днів.

АМЕРИКАНЦІ ДАЮТЬ УЛЬТИМАТ ААХЕНОВИ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Генерал Корті Годжес, командант Першої Американської Армії під Аахеном, дав німецькому гарнізоні й мешканцям Аахану ультимат рішатись до 24 годин, чи здатися безумовно аліянтським військам, чи наразитися на повне знищення. Ультимат дано представникові бурмістра в вівторок, 10 минут перед 11 годиною рано.

Місто Аахен це велике місто, що має 160,000 мешканців та давню історію й багато памяток. Тепер воно з усіх боків окружене американськими військами. Ультимат йому предложили три американські вояки, з котрих один, сам німецького роду, служив за перекладчика. Домагання здачі викликає велике зацікавлення, бо це того роду випадок на території властивої Німеччини, отже поведінка міста Аахену може послужити взірцем для інших міст.

По упливі кількох годин місто не дало ніяких признак, що воно готове здатися. Якби місто не здалося, американцям не останеться ніщо інше, як знищити місто, його гарнізон, а мимоходом багато з його мешканців. Це певно відобеться широким відгомном по цілій Німеччині.

НАЦИСТИ ДАЛІ КЛИЧУТЬ НАРОД ДО ПАРТИЗАНКИ І ОБЦЮЮТЬ ПЕРЕМОГУ.

ЛОНДОН. — Нацистичні головачі ще не признали перед німцями, що їх стан безвихідний, але ще дали пробувають запевняти німців, що їх же велика й славна перемога, аби такою пропагандою підняти загально-народне повстання проти вступаючих у Німеччину аліянтських військ.

Відповідаючи на лист 16-літнього провідника нацистичної молоді Гітлер закликає німецьку молодію проявити як ніколи „фанатичний патріотизм“. Виступити виступити на північ від Канади проти вості, впертості й твердості. Гітлеріає молоді, що на випадок ворожої перемоги Німеччину же цілковите знищення й закликає молоді дати цілому народові блискучий приклад боевого духа й фанатичної самопоєвяти.

Майже одночасно нацистичний міністер пропаганди д-р Гебельс запевняв з берлінського радя воєнних робітників, що „наш фірер усуне всякі небезпеки й розвине переможний марш на ворога“. Тому німцям треба для перемоги, говорив він, тільки сильних нервів і видержливості. Мовляв, ворог уже знає, що його ждуть тяжкі жертви, але незадовго прийде для Німеччини день слави й помсти.

Німецькі газети повні закликів до населення до повстання, а Гайнрих Гімлер видав приказ військовим офіцерам здушити силою всякі знаки відвороту. Газети й радя стилізують свої заклики звичайно так, геббі головною ціллю їх було застрашити аліянтські війська, що вступають на німецьку землю.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВІДТЯЛА НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА В ЛОТВІ.

ЛОНДОН. — Червона армія добилася на північ від Мемеля до Балтику, відрізуючи в цей спосіб відворот до Німеччини 100,000 німців у західній Лотві.

Тимчасам на Балкані червона армія, кооперуючи з військами маршала Тіта, перерізала залізницю з Білгороду до Атен, відрізуючи цим німцям головну комунікаційну лінію для відвороту з Балкану.

Вага цих маневрів червоної армії виходить посередно зо заяви генерала Дітмара, відомого німецького радіового коментатора, що мовляв стягнення німецьких військ зпоза границі на німецьку територію для оборони Німеччини являється тепер найважлишою ціллю німецької стратегії.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА АТАКУЄ ЯПОНЦІВ НА ЯПОНСЬКИХ ВОДАХ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Третя фльота під командою адмірала Вільяма Голсія заатакувала острови Рюкю, що є немовби внутрішньою обороною властивої Японії. Фльота підплила до островів і вислала проти них фльотило бомбовиків. Ці розбили ворогові багато літаків, ушкодили або затопили кожний корабель, який тільки зочили, та побили набережні оборонні інсталяції.

Несподівана для ворога операція є одною з великих перемог війни. За обчисленнями повернувших бомбовиків, поцілено ворожими 58 кораблів та знищено 89 літаків. Між поціленими ворожими кораблями були й менші воєнні кораблі. Ціла виправа виказала між іншим слабість внутрішньої оборони Японії.

Ворог не поцілив ні одного американського корабля, а втрати американського летництва невеликі. Острови Рюкю називають теж островами Лючу або Нансеі Шато, себто південно-східними островами. Розтягаються вони луком, 570 миль довгим, й заслонюють китайський беріг між Фучавом і Шангаю.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед друком, в котрим оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Ланка для зміни адреси платиться гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВУГОЛЬНИЙ КАМІНЬ ПІД БУДОВУ МИРУ

Дві конференції представників великих потуг світа, що відбувалися в Домбартон Овксі під Вашингтоном, подали вже до публічного відома свій план, котрий вони предложили великим державам до розгляду. Отже Злучені Держави, Велика Британія, Китай і Союзні Сили мають тепер вирішити, чи прийняти цей проект, чи його відкинути. В Злучених Державах розгляд цього проекту спадає на цілий американський народ, і федеральний уряд певно не важиться зробити чогось такого, на що американський народ не дасть своєї згоди. Це вкладає на американський народ обов'язок розглянути докладно проект, предложенний конференціями в Домбартон Овксі.

Проект конференцій в Домбартон Овксі відноситься до міждержавної організації, яка має на цілі удержати міждержавний мир й забезпечення. Отже тут шукається практичного засобу для переведення в життя загально людського бажання миру. Як підносить президент Рузвельт, цей проект іде всупереч коншактам таких агресорів, як Гітлера й японських воєнних диктаторів, що цілими роками плянують удар своїх сил по слабших державах. Нова організація має запобігти, аби того роду агресори не мали більше нагоди заколотити світовий мир. Є це плян організації держав, що вважають мир своєю першою ціллю. Для цих держав це перша ціль теперішньої війни, і тому це завдання вони передусім узяли під увагу. Має отже плян в Домбартон Овксі на цілі запобігти третій світовій війні, що її, як звісно, вже почали підготовляти нацисти, переконавшись про неминучу програу в другій світовій війні.

Проект конференцій в Домбартон Овксі це, як каже президент Рузвельт, тільки заложення угольного каменя під цю організацію. Начеркнено організації Capital Health Center, 1680 Broadway near W. 49th St., New York City, New York. 1267 6th Av., N. Y.

ну американські зміняти ці всі пляни Ліги Націй, через які вона не могла виконувати як слід своє завдання й остаточно завалилася. Раді нової організації надаю більшу владу, що може не подобається деяким державам, але цим власне збільшено її працездатність. Начеркнено пляни різних віток організації, при чому досвід з Лігою Націй теж послужив великою осторогою.

Хоча до довершення цілої будови ще далеко, все таки треба признати, що вже dokonano багато. Підносить це слушно губернатор Дюї в своїй заяві про домбартонський плян: "Всі любячі мир народи мусять радуватися, що ми найбільш стійкі спільного ґрунту для згоди щодо світової організації для миру". Ще багато остається до виконання, але коли використати теперішні мирові настрої людства для скорій праці, нема причини сумніватися, що ця міждержавна будова, котра має обняти коло тридцять держав, буде успішно завершена й почне ефективно працювати. Думки Дюї певно виринають і іншим американським громадянам при першому побіжному читанню проекту конференцій у Домбартон Овксі.

Чому кампанія за книжку?

Власні засоби, власний розум і власний досвід — це ті підвалини, на яких розбудовується наше життя. А чим краще ми це давніше розуміємо і цього держалися, тим краще на тім виходили, тим сильнішими ставали. Такого вчить нас наше минуле.

Та хоч ось такі засади визнаємо, то не завжди їх держимося, коли приходить перевертати теорію на дійсність. Ось і тому так дуже треба нам час від часу "маневрив", себто вправ, призначених на те, щоб ми собі це все масово пригадали, себе краще дисциплінували і скоріше й певніше виконували те, що вважаємо конечно потрібним і поступовим. Бо в громадському житті треба часом, гебни на військовий лад, робити перегляд не так фізичних чи матеріальних сил, але моральних. Звідси беруться і різні масові маніфестації; так приходять до великих гуманітарних акцій. В тому маємо і ми вже чималий досвід. Та є одна духовна діяльність, що дуже у нас занедбана. Це — преса і книжка. А зокрема — книжка. Ось тому, щоб ми ще й на тому полі піянялись, треба нам масового руху за книжкою.

В нашому житті є один дивовгяд: Майже нема приватних видавців книжок і газет. Ніхто не має охоти братися за такий "бизнес". А ті, що пробували братись, оставили по собі чи оставляють тільки одно: невдоволення і нарікання. Чи це природне явище? Правда, нема нас так багато в Америці. Але цілком певно є нас стільки, що могли би цілком добре вдержуватись у нас різні видавництва. І газети наші могли би мати кількадесят тисяч передплатників більше. А коли цього нема, то в тому ми самі винуваті, бо замало прикладаємо до цієї справи "прав садибу".

Але чі так можна й далі поступати? Добре над тим застаноміся, а побачимо, що ні. Усі ми хочемо, щоб на американській землі здержались якнайдовше сліди українського життя. Хочемо, щоб тут знали про український нарід, про українську церкву, про історію України, про її культуру. І то хочемо, щоб у першу чергу знало про це все наше молоде покоління, що вже незабаром стане одним свідком і представником українсько - американського життя.

Нових прихелців з України американська земля уже ледви чі дістане. Іх не випустять з українських земель навіть тоді, якщо Америка згодилась їх прийняти. Тому українське життя в Америці будуть дуже скоро репрезентувати уже тільки ті, що родились і виховались в цьому краю. А якжеж буде та репрезентація виглядати, якщо ми тепер не подбаємо, щоб те покоління, що за останків життя тих, що виийшли з української землі, не пізнало добре України і українського народу? І хто буде з молодого покоління так дуже дбати про поширення знання про Україну та український нарід, коли не дбатиме про це з запалом старе покоління?

А тепер ще один обов'язок. Народи, що є самостійні й мають свої держави та рідну владу, дбають і за свої іміграції. Принаймі згадують їх добрим словом. Принаймі вдячні їм за матеріальну допомогу чи ту моральну й політичну, якими їм допомагають оборонятись перед ворожими зазіханнями. Та американські українці мають таку заплату за допомогу Україні, що "український уряд" іх ще за це лає, зрадниками називає і ще відгрожується через своїх агентів, якщо тільки з'являлись в "українській державі".

Та це не є мова поневоленого українського народу! Як знаємо з минулого, український нарід, як тільки має коли якусь можливість сказати своєбідне слово, завжди не знаходив слів подяки для українців за морем за їхню гуманітарну чи політичну допомогу. Він завжди, як тільки ворожа цензура пропускала, передруковував з найбільшою радістю і гордістю кожний наш крок, повзятий в його оборони, кожну нашу жертву, зложену для рідних шкіл, сиріт, інвалідів і т. п., як і кожну нашу брошуру, видану в оборони українського народу, а проти його окупантів, польських угорців, жидів.

Ось і тому не звертаймо уваги на те, що каже про нас телер "український уряд", бо він говорить по наказу червоної Москви. Тому і даваймо далі шире допомогу українському народові. А такою допомогою є теж і поширення правди про Україну книжками і журналами, видаваними англійською мовою.

За такую допомогу можуть гніватись на нас окупанти України та їхні прислужники. Вони можуть нас за те ненавидіти. Але український нарід — ніколи, як тільки буде всімі пізнати чи почути правду про те, що ми робимо, щоб йому улешкити нещасну долю.

Ось і тому кампанія за книжку й пішов на команданта корпусу, однак запізно. Прорив фронту третьої армії створив небезпеку обходу двох сусідніх арій — четвертої, в команді генерала М. Рогози* з півночі, та восьмої, О. Брусілова від третьої з півдня. Обі армії змушено відходити, а слідом покотився на схід увесь російсько-австрійський фронт. В царстві польському та прибалтійських провінціях нацистський Гітленбург і принц Леопольд Баварський. До половини травня всеж ставлено ворогові організованні відділи. В другій половині травня почався безупинний відступ. Кінні російські корпуси ледви стримували наслідуючого ворога бода на час, щоб дати змогу вивести цінне майно, евакуувати шпиталі, заповільні частини й штаби. Вдалося не завжди. Один тільки Мищенко спромігся на короткий час наступати шляхом Самсонова — під Таненберг.

2. червня австро-німці зловбули Перемишль, по 72 днях російської в ньому владі. Переможний ворог все глибше загавяв клин між російських арій, перетинав шляхи відступу, творив довезні, кількадесятьверстні кліщі, стискав ними російські дивізії й корпуси, примушуючи піддаватись на чолі з командантами. Команданти сальон-генерали царського двору не доконче бажали нести відповідальність за долю своїх частин, чи владі передали команду молодшим від себе, ті ще молодшим, самі зминаясь й піддавалися в полон одинищем. Корпусні штаби піддавали сотники, дивізії — поручники або й хорунжі, полки навіть десатники. Вислів: "Передаю вам командування полком (дивізією)" — за 1915 рік стало в російській армії сакраментальним. Піддавалися й добровільно... У відступі закінчили своє існування велике число бойових одиниць із старими прапорами.

До розгону російських арій не мало причинився поразковий настрій великої частини старшин і воєків. Під час бою панікери починали викрикувати, що пригнано їх на фронт наче худобу в різню. Висновок: Піддаваймося в полон! Нанизували на штики білі онучі й піддавалися батальонами. Розвелся безліч самопострелів; ранили себе, щоб видобути скоріше з фронтонних тарапатів. Характеристичним показником тогочасного стану є накази по восьмій і дев'ятій армії з половини червня 1915 року. У наказах говорилось — самострелів бити шомполами, перевязувати й гнати в бойову лінію. Замітніх боягузів — розстрілювати. На піддаючихся в полон стріляти з скорострелів і гармат, хоч би заперставши обстрілювати ворога. Утікачів розстрілювали погодовно. Жорстокі накази помогли: обі армії перестали відступати першими. Кращі команданти частин обходилися з самопострелами й втікачами по своєму: замість розстрілу чи шомполів — заставляли простояти годинудві на валу окопу, під ворожим огнем. Відбувшись таку кару винуватець набував всі права; самопострелів вислано до шпиталів нарівні з пораниними в бою. Кару однак занехано. З ворожих окопів хоча й стріляли, та так, що кулі летіли в сторону. І відстоявши присуджені години винуватий злязвив в окоп, часом під крики "ура" з ворожого боку. Не було випадку, щоб так покараного поранено чи вбито.

BE 100% WITH YOUR

BUY WAR BONDS

Paper Conservation

Our country does not have enough paper to meet all demands. The shortage of manpower cut down paper-pulp production in 1943, and estimates indicate an even greater pulp-wood shortage this year. Yel papers is a war material, essential both to our armed forces and to war production. We can save hundreds of thousands of tons of new paper by cutting down on needless wrapping and packing of things all of us buy.

Foreign Language Division Office of War Information

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ПОБУДОВАНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВКИХ І СЇДНИХ ОСНОВАХ.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені. В КИГТАХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ У двох частинах (Перший том трилогії "Огнем і Кров'ю" 63)

В Галичину, в розпорядження графа Бобринського, зросійшеного поляка, та німця Трепова вислано хма? ри уніформованої й рясифорної поліції, "чорних воронів", по словах українця, єпископа Нікона Красногорського, з духовними поліцайстрами — архієпископами Антонієм і Євлогієм на чолі. Почалося це нагальніше обрусіння і опривославлення галицького українства. Де не поміг хрест Антонія і Євлогія, помогла там поліційна нагайка, тюрма,

* Єпископ Нікон перейшов у світський став звався Миколай Безсоновим. За Української Державності був головою Департаменту Віроисповідання.

* Антоній — пізн. Харківський і Київський митрополит часів Гетьманщини, вмер у Югославії. Євлогія — тепер митрополит рос. православний у західній Європі, до війни жив у Парижі.

* Завдяки такомуж пасмові волюсь вважає себе новитим Наполеоном український генерал Юрко Тюлюк-Табачников. (Це його дісне імя, надале мабуть з царського дозволу на його прохання).

ЖОВТЕНЬ - МІСЯЦ ЗАКУПНА І ПОШИРЮВАННЯ КНИЖОК І ВИДАВНИЦТВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

Ювілейний Альманах Батька Союзу

У часі воєнного, світового потрясення, якого досі людство ще не зазнавало, прийшлося Українському Народному Союзові святкувати золотий ювілей свого 50-літнього існування. Такий час не дуже сприяє ось таким святкуванням. Але святкуємо, а розпочав У. Н. Союз це святкування імпозантним та культурно улаштованим концертом в Карнегі Хол в Нью Йорку. А потім через цілий край перекотився рад ювілейних місцевих свят. А тепер оце перед нами ще й Ювілейний Альманах, що ставить собі за ціль оцінити Ювілей Українського Народного Союзу у віковичити, передаючи думки і відчуття провідних союзців громадині поколінням.

Чи співняє таке завдання видана ювілейна книжка? Воєнний обмеження в третім році вступлення Америки у світову війну з коначності зробили книжку 50-літнього ювілею У. Н. Союзу тошою та меншою на сторінки від ювілейної книги 40-літнього ювілею У. Н. Союзу. Однак на зміст... Альманах Золотого Ювілею представляє не менше вартісну книгу на скупих книжковій торзі американських українців. У стисненій формі ми там знаходимо на світлі мало не всі сторінки життя американського українця.

Та наділі так не є. Ювілейна Книга, яку маємо перед собою, не дає правда так багато інформаційного та чисельного матеріалу як перша, однак вона має не менше вартісних елементів, як її попередниця. Головною прикметою теперішньої книги є охота підійти до самого живачика цілого життя американського українця та замалювати його таким, яким воно є у будні, у власній хаті, серед гурта своєї рідні зрозумілої вже та вихованої на еміграції.

Воєнний обмеження в третім році вступлення Америки у світову війну з коначності зробили книжку 50-літнього ювілею У. Н. Союзу тошою та меншою на сторінки від ювілейної книги 40-літнього ювілею У. Н. Союзу. Однак на зміст... Альманах Золотого Ювілею представляє не менше вартісну книгу на скупих книжковій торзі американських українців. У стисненій формі ми там знаходимо на світлі мало не всі сторінки життя американського українця.

Та наділі так не є. Ювілейна Книга, яку маємо перед собою, не дає правда так багато інформаційного та чисельного матеріалу як перша, однак вона має не менше вартісних елементів, як її попередниця. Головною прикметою теперішньої книги є охота підійти до самого живачика цілого життя американського українця та замалювати його таким, яким воно є у будні, у власній хаті, серед гурта своєї рідні зрозумілої вже та вихованої на еміграції.

Та наділі так не є. Ювілейна Книга, яку маємо перед собою, не дає правда так багато інформаційного та чисельного матеріалу як перша, однак вона має не менше вартісних елементів, як її попередниця. Головною прикметою теперішньої книги є охота підійти до самого живачика цілого життя американського українця та замалювати його таким, яким воно є у будні, у власній хаті, серед гурта своєї рідні зрозумілої вже та вихованої на еміграції.

ОБРАЗКИ ІЗ ПОХОРОНУ СЛ. П. ОЛ. КОШИЦЯ

Серединою салі йде малий, замузаний хлопчик, літ восьми. Через плече перевішена газетна торбина. Недавно тому він десь дзвінком голосом розпродував газети на розі вулиці. За ручку веде пятилітнього хлопчика, який несміло споглядає кругом чорними очима. Клякають коло домовини. Старший перехрестився, тоді взяв ручку малого, притиснув малий п'ястучок до його чола, груди і ramen. І заворушили губи обох — шепчуть молитву...

І лине до Всевишнього з чистого, недукавого серця щире прохання приняти в небесне Царство душу оцього ласкавого, доброго Дідуся, що ось тут так неперушно лежить. Приходили різні люди, старі і молоді, багаті і вбогі, освічені і неграмотні, духовні і світські, щоб востаннє склонили свою голову перед Великим Мистцем, щоб виблагати в Бога вічне щастя Йому. Та на певне нікого молитва не була сильнішою, не була милішою Богу-Творцеві, як невинна молитва тих двох вуличних пролаців газет. „Щасливі ті вуличники, що кленуть, як чорти, що щоденно бачуть злочин і бруд життя, бо в них серце невинне, душа біла, як сніг“ — сказав Віктор Гюго.

Напереді стоїть домовина, мов острівце серед моря цвітів. Сірими клубами вносився вгору запахне кадло і змішується із запахом троянд і гаддіолів. Поход і спів лине з гласниці. Жінки в сукнях в'їваються і переламуваться від стіні і злається, летить аж в шафірову блакить неба. Стоять люди, прибиті сумом і горем невимовним. Очі звернені на обличчя Генія, якого більше ніхто не побачить. Тремтять уста, а в очах самоцвітами блиснуть сльози.

Довжезною валкою йде похоронний похід до церкви. Напереді несуть дівчата й хлопці вінки. Іх так багато, з усіх частин Канади й ЗДА, що здається кінця їм немає. За вінками — чоловічий хор. Могутні тонами розноситься „Святий Боже“. А там — караван і тисячі, тисячі народу. Лопотять на вітрі церковні й українські пропори. Сонце силне золотим дощем із неба.

Цвинтар Мавзолей. В темний лях всувають домовину з дорогими тлінними останками Ол. Кошиця. Ридання виривається з грудей, розрізує повітря. На дворі зарокотав грім, блискавиці прошили небо й з його дір посипався рясний дощ.

По відправі перестав дошпадати. Всідаючи в автомобіль обернувся, щоб ще раз глянути на Мавзолей, де спочивають наші Батько доти, доки вільна Україна не прийме його в своє лоно.

На небі, саме над Мавзолеєм, показалась чарівна дуга веселки... (Новий Шлях). С. В. Фроляк.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВ'ЯЗКІВ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВ'ЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ІМ'Я СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЮМІХ.

ПАРТИЗАНКА ПО ВСІЙ ЮГОСЛАВІЇ

ЛОНДОН. — Мало що не найдовший денний комунікат видадо радіо Свобідної Югославії, що має зв'язки з маршалом Тітом. Воно нотує брші між партизанами й німцями по всій прості Югославії. В Славоночій йдуть ще в додатку до цього бої партизанів проти мадарів та усташів, хорватських націоналістичних терористів з групи Анте Павелача. Коло Ліки Іроки партизани знищили до останього чоловіка цілий батальон усташів.

ЧИ НЕ ЧУДО? САН ДІЕГО. — З Пасифіку повернула летунська ескадра, що має за собою 4,000 годин літання в зв'язку з воєнною акцією. За той час вона втратила одного пілота.

ЛІТАЮЧІ БОМБИ ЗНОВУ Б'ЮТ ПО АНГЛІЇ. ЛОНДОН. — Уже п'яту ніч за рідом німці стріляють на південну Англію літаючими бомбами. Нічні рейди наробили немало шкоди й рбили та покалічили кількадесят людей. Проти цієї нової зброї воєно сидно протилетунська артилерія.

BUY EXTRA WAR BONDS Today! КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. — Повідомили всіх членів, що збори Тов. Мир. від. 29, відбудуться в суботу, 14 жовтня, в домі Укр. Громади, при 23 і Бранн, в 8 год. вечір. Золоту секретар працює вночі. Фото місце зустріти в Гр. Бузки, контролюючи Тов. Мир. і тому просимо всіх бути на час. Викисуйте нових членів. — О. Горіський, презд.; П. Максимова, кас.; М. Туркот, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Сп. від. 170, відбудуться в неділю, 15 жовтня, в годині 6, вечір, в У. Н. Домі, 181-183 Файл ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важкі справи до поладження, і заплатити свої вклади. Не забувайте, що остане тільки три місяці золотого ювілею У. Н. Союзу, а призначена квота нових членів до нашого відділу не виконана. Є це обов'язком кожного члена і членів прийти на збори своїх лаймових, щоби вислати в членів Союзу, бо це є найбільша і найважливіша укр. допомогна організація. — За уряд: О. Логин, презд.; М. Фроляк, кас.; Т. Наконечний, фін. секр.; 16 Sanford Pl., Jersey City 2, N. J.

ДО ВІДОМА ТОВ. „ЛЮБОВ“ від. 298 У. Н. Союзу в БРОНКС, Н. Й. В НЕДІЛЮ, 15 ЖОВТНЯ в год. 3. пополудні „ТОВАРИСТВО“ бере участь з відзнаками і прапорами в поході з церковною бандою вулицями Бронкс, і в посвячненні „СЛУЖБОВОГО ПРАПОРА“ SERVICE FLAG єпископом Сенишином в церкві під ч. 1745 Вашингтон Євено. 367ма на площі коло церкви.

ВИСТАВА ЦЕРКОВНИХ КНИГ І ІНШИХ РІЧЕЙ ЦЬГОДНЯ І ЗАВТРА (Четвер і П'ятниця) відбудеться інтересна і багата Вистава церковних книг, риз, хрестів і інших прекрасних річей. Вступ безплатний. Місце вистави: 105 EAST HOUSTON ST., NEW YORK, N. Y. (В галі бувшої правосл. катедрі)

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ ПОВИННІ БУТИ ОБОВ'ЯЗКОВО ТАКІ КНИЖКИ, ВИДАНІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ДЛЯ ПІЗНАННЯ І ПОШИРЕННЯ ПРАВДИ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД:

- 1) A HISTORY OF UKRAINE, by Michael Hrushevsky, published by the Yale University Press \$4.00
- 2) UKRAINIAN LITERATURE, Studies of the leading authors, by Prof. Clarence A. Manning \$1.50
- 3) BONDAN, HETMAN OF UKRAINE, by George Vernadsky, published by the Yale University Press \$2.50
- 4) SPIRIT OF UKRAINE, Ukrainian Contributions to World's Culture, by D. Snowdy \$1.00
- 5) UKRAINE, AN ATLAS OF ITS HISTORY AND GEOGRAPHY, by Prof. G. W. Simpson \$0.50
- 6) UKRAINIANS IN THE UNITED STATES, by Wasyl Halich \$2.50

Замовте собі негайно всі ті книжки за \$12.00, чи ті, що їх ще не маєте, а замовлення враз з належністю шліть на таку адресу:

SVOBODA, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J. Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

ВЕСНАРОДНЕ ВІЧЕ Скликують ЗЛУЧЕНІ ОРГАНІЗАЦІЇ в справі ПОНОВНОГО ВИБОРУ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА В НЕДІЛЮ, 15. ЖОВТНЯ (OCTOBER 15, 1944) В UKRAINIAN CIVIC CENTER, 831 JOSEPH AVE. Початок у 3-тій год. попол. Вступ вільний. На вічу між іншими бесідниками буде промовляти GEORGE F. ROGERS, кандидат на конгресмена з 40-вого дістрікту, Четверой і інші, в англійській і українській мовах. Комітет

ВЕСНАРОДНЕ ВІЧЕ В НЕДІЛЮ, 15. ЖОВТНЯ (OCTOBER 15, 1944) в годині 3. пополудні В ГАЛІ ПАРОХІАЛЬНІЙ, 74 ГЕРІС ЕВЕНЮ. На вічу буде говорити о. П. Білон, член Конгресового Комітету, і позаміський бесідник. За Комітет: Марія Колісник, секр.

ПОЗІР! КРОМПТОН, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР! УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ПРОВІДЕНС устроє ОСІННІЙ ПІКНІК В НЕДІЛЮ, 15. ЖОВТНЯ (OCTOBER 15, 1944) в годині 2. пополудні НА ГАЛІ ODD FELLOW HALL, MAIN ST., OF LIBERTY, CROMPTON, WEST WARWICK, R. I. Вєсь дохід йде на будову нової церкви. Дабірний буфет. Знаменита музика. До ласкавої участі запрошуємо вєсь український загаль з околиці Род Айденд. За чємнє обєдуку ручнїть Комітет.

ПОВІДОМЛЕННЯ Отрим повідомляємо урядників відділів У. Н. Союзу, що організатор А. Маланчук працює тепер над організуванням нових членів в окрузі міста Нью Йорку і його адреса є така: A. MALANCHUK c/o Valencia Hotel 2. St. Marks Place New York City, N. Y.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“ Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, виповнити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. доштовними значками до адміністрації „Свободи“. 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.

Ім'я й прізвище _____ Ч. від. _____
Стара адреса _____
Нова адреса _____

Тільки низка поем доповняє прозаїчну частину ювілейного збірника та висвячує роздну сторінку душі та життя американського українця.

На сторінках Ювілейного Альманаху найшлася теж стаття професора Колумбія-університету проф. Кларенса А. Менінга. Цей американець, приятель української культури, дає інтересний начерк культурної праці Українського Народного Союзу продовж останніх кількох літ та звертає увагу на вартість того роду братніх установ, що уміють економічні завдання погодити з опікою над духовним доживлянням і зростанням своїх членів.

Є ще гарний опис життя про самого Ювілея, Батька Союзу, що саме йому присвячена книга. Є там матеріали про його початки та нинішний розріст. Варті ці інформації докладного розгляду.

Редактор Омельян Рєвюк дав вартісну картину побутового життя американського українця-емігранта, його цивілізаційного рівеня та духового заінтересування. Вона схоплена вірно та стає причиною до свого роду української етнографії, створеної вже тут за морем.

Самого щоденного життя американського українця бізнесмена доторкає стаття Платона Стасюка — Двадцять П'ять Років у Бізнесі. Це на пів автобіографія відомого ньюорського бізнесмена, на пів хроніка національного усвідомлення людини, що тільки своїм хистом потрапила пробі-

УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: А. Г. Біловус з Дітройт, Міш., \$5 як постійну місячну жертву; Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій м. Нью Йорку \$20.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПІС „СВОБОДА“

DATES WITH OUR GOVERNMENT THROUGH OCTOBER 14, 1944 FOR THE WEEK OCTOBER 8 RATIONING

Sugar Sugar stamps No. 30, No. 31, No. 32 and No. 33 are valid indefinitely for five pounds of sugar. Sugar stamp No. 40 is valid for five pounds of canning sugar through February 28, 1945.

Meats, Fats Red stamp A8 through Z8 and A5 through K5 are now valid indefinitely. No more red stamps will be validated until October 29.

Processed Fruits and Vegetables Blue stamps A8 through Z8 and A5 through R5 are now valid indefinitely. No more blue stamps will be validated until November 1.

Fuel Oil Period 4 and 5 coupons remain valid throughout the coming heating year. Period 1 coupons remain valid also throughout the heating year.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ВАЖНА ПОДІЯ В НАШОМУ ДЕРЖАВНОМУ ЖИТТІ, А Є НЕЮ НАСТУПНІ ПРЕЗИДЕНЦЬКІ ВИБОРІ, В ЯКИХ УСІ МИ, ЩО МАЄМО ГОРОЖАНСТВО, МАЄМО ВЗЯТИ ОБОВ'ЯЗКОВО УЧАСТЬ. ТА ЩОБ МИ МОГЛИ ГОЛОСУВАТИ, МУСИМО ПЕРЕДШЕ ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ, ТОМУ ПОДБАЙМО ЗАРАЗ, ТАКИ ЩЕ СЬОГОДНЯ, ЩОБИ ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ У ПРИПИСАНІМ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧИНЦІ.

